

9 Май — Хотира ва Қадрлаш куни ТАЪЗИЛ

Кутлуг ва муқаддас инсонларни хотирлаши ва қадрлаши — иймон-этиқод мезонидир

Хотира ва Қадрлаш — инсон акул заковатининг улуг нөхмати, Оллох инъоми. Буни ўтмиш, ажодларимиз тимсоли ва мисолида яқол кўрамиз. Уларнинг она Ватан озодлиги ва истиқболи учун ҳар кандай душманга қақшатқич зарб бергани оқибатида эркинликка, Истиқтолга эришганимизни ҳам хотирлаймиз, ҳам қадрига етамиз. Ўнлаб, юзлаб манбалар, хужжатлар орқали билб, англаб оғнимиз шурумизга муҳралаймиз. Йўлбошчимиз Ислом Каримов «Хотира чироги ўчмайди», деганидик, хотира ва уна қадрлаш, эн аввало айвад асрар бугун ве келажакини олтин кўргигидир. Хотира — тарихий дунёкараси тарбиялайди, тақомиллаштириди, ватанпаварлик ғояларини қадрлаш, аждодлар удуми, үр-офатларини эъзозлаша ўргатади, катъий фикр-тафаккури, ўзлигимишни бундек килиади. Демак, «Хотираси бўлмаган, тарихини унгутган, ўз аждодларни қадрлаш етмайдиган миллатнинг истиқболи йўк. Бу ҳақиқатни кишилини тархиши исботлаг турди», деганларида Юртошибосимиз минг бор ҳак эдилар.

Ким ҳам, айниска Туркестон фарзандлари — Марказий Осиё ҳалқи Широқ ва Тумарисни, Махмуд Таробий ва Спитамени, Жалолиддин Мангуберди ва Нажмиддин Куброни, Бердаи ва Аҳмад Донишни, Пулатон ва Дукичи Эшонни, Пиримул Намозон ва Мадаминбекни, Мустафа Чўқай ва Абдулла Раҳимбовни, Тўракул Айтматов ва Аннатурди Қиличевни, Махмудхужа Бехбудий ва Абдулла Қодирини, Абдулла Авлоний ва Фитратни, Чулпон ва Усмон Носирни озодлик ва эркинлик, истиқбол ва истиқболни курасиши деб тушунмайди дейсиз! Тушунади, бошларига кутариб, хотирлайди ва қадрлайди. Дарвоке, озодлик ва мустакиллик учун жонини фидо қилинган — нафакат ўз элида, балки улар умумбашарий қадрятдан эъзоз топлан, жаҳонни тимсолларга айланган буюк ва улуг ўртошларимизиди.

Хотира ва Қадрлаш куни — 9 май умумхалқ байрами сифатида мамлакатимизда янга кенг нишонланмоқда. Пойтахтда Хотира майдони очиди.

Мотасарро она ҳайкални бунёд қилинди. Эл-корт фарзандлари номлари вазилган лавҳалар муҳрланиди. Йўлбошчимиз ташаббуси билан куп жилли «Хотира» китоби нашр этилди. Ҳар бир вилоятда Хотира ва Қадрлаш даргоҳлари, туман, шаҳар, курғон ва кишлоқ марказлари, ҳатто йирик гузарларда Хотира жойлари хамда бурчаклари ташкил килинди. Менинг назаримда ҳар бир хонадон, кучайлар, гузарлар, маҳалла-қишлоқ, фабрика-заводлар, маъмурӣ бинолар кайта жиҳозланганда, кайта барои килингандай булиди гув!

Сабаби нима учун? Нега бу ҳайрли ва эъзозли санаға шунчалик катта этибор берилди ва берилмода. Бу Истиқтол нацидаси, инсоний қадрятларин тикланиши, демократик жамият қурилиши мазмун-мундарижаси намойишларидан биридир.

Тарихга, хотирага қайтадик. Иккинчи жаҳон уруши йиллари фаизим босқинчларини тор-мор килиш учун Узбекистонни миздан қатнашган бир миллион туртоз мингдан ортиқ шахснинг турар жойи, манзилгоҳи булганими? Улар — гузар, маҳалла, курғон, кишлоқ — овулдан уршага, озодлик, ва эркинлик курасига отланди-ку! Улар жонини фидо килиб, сабик Иттифоқнинг Россия ва Белоруссия уромонлари, Украина даштлари, Брянск боткоқлари, Болтиқ буйнеспубликалари, Польша, Молдавия, Венгрия, Австрия, Чехословакия, Болгария, Югославия, Руминия ерларида озодлик ва тинчликни урнатди, уз орти Узбекистонни эъзозлади, келажак авлод манзилай шўр булмай, гуллабянишсан деди. Улар 400 мингдан ортиқ юртоши мизом намойалум жойларда, аммо манзилгоҳи аниқ гушаларда Ватан, озодлик ва Истиқтол деб курбон

Хотира — қалбадаги ҳайкалдир

Зангиота туманидаги Акмал Икромов маҳалласида Хотира ва Қадрлаш кунига рафасида уруши меҳнат фахрийларига совгалар топширилди.

— 9 майнинг Хотира ва Қадрлаш куни сифатида нишонланишининг аҳамияти шундаки, у бизга мустакилликка эришганимизга қадар булган мамлакатимиз ўтишини янгидан, тарихий адолат нутқи назаридан урганин чиқиш имконини берди. Маълумки, тарихий хотира инсоннинг ўзлигини багишлаган улуг инсонлар хотириасини қадрлашлари, бу-тобоболари ўтишидан вакоғи булишига ўргатди, — деди Зангиота туманинини.

Хозирги кунда туманинини

да 283 нафар уруши катнашчи истиқомат қилияни. Мустакиллик шароғати туфайли нишонланавтган бу байрамнинг аҳамияти ва моҳиҳи йилдан-йилга ортиб боради. Фахрийларга этибор, меҳр-муруват ўшу-кари, барча инсонлар калбини гурӯрга тудидиради. Хотира ва Қадрлаш куни хам мустакилликка дастлабки йилларидан бўйн нишонланавтган байрамнинг аҳамияти ва тоғлиғини айтди. Ҳозирги кунда туманинини

фидо ётиши ҳам розиман, дегандек.

Инсонлар орасида ҳам ана шу шабнам мисоли жониғида, эн аввало айвад асрар бугун ве келажакини олтин кўргигидир. Хотира — тарихий дунёкараси тарбиялайди, тақомиллаштириди, ватанпаварлик ғояларини қадрлаш, аждодлар удуми, үр-офатларини эъзозлаша ўргатади, катъий фикр-тафаккури, ўзлигимишни бундек килиади. Демак, «Хотираси бўлмаган, тарихини унгутган, ўз аждодларни қадрлаш етмайдиган миллатнинг истиқболи йўк. Бу ҳақиқатни кишилини тархиши исботлаг турди», дегандек.

Холматов изади ўтишидан боғ коплади, деган нақр бор. Ш. К. Холматов ҳам узидан шинамнина боғ қолдири. Шундай экан, улуг устознинг яхшининг

Ифтихор

ЭЛЛИК МИНГИНЧИ МҮЙЖИЗА

ёки Россиянинг машҳур академиги самарқандлик жарроҳ ва унинг шоғирларига нега олтин медаль топширгани хусусида

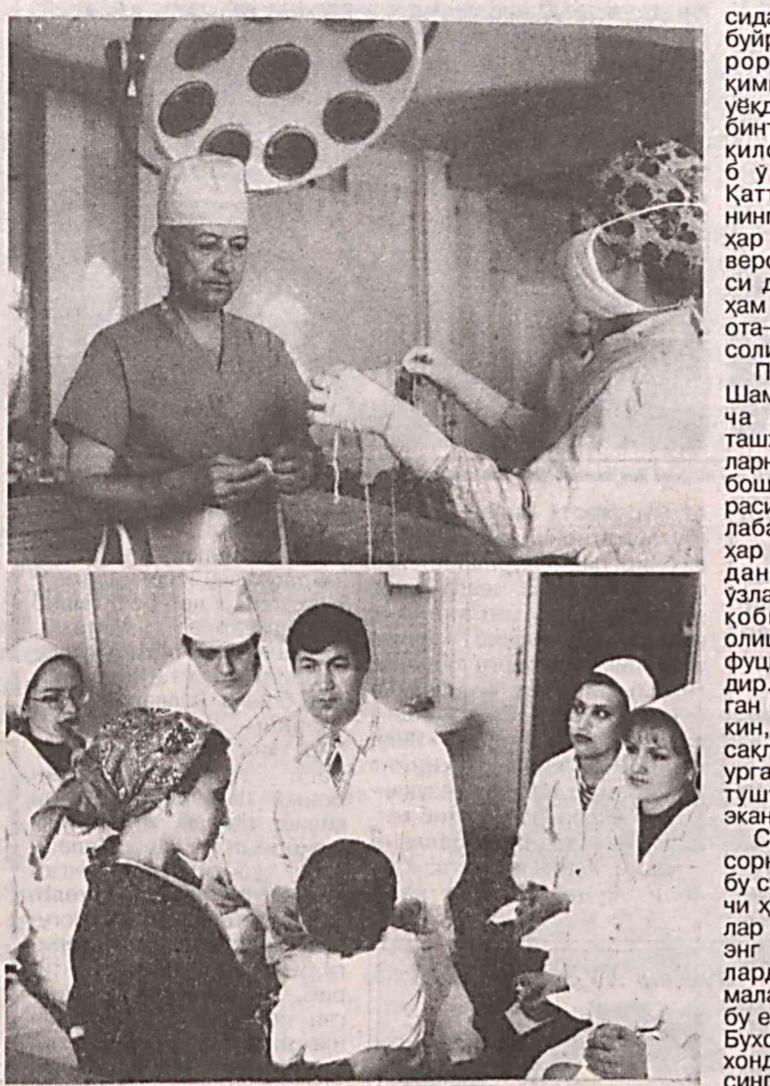
Професор Азamat Шамсиевнинг клиникаси. Бу ердаги хона ва йўлкларда боланд овозда гапиришмайди. Хатто ёки учиди юришиади. Сокинлик, умид ва ҳаяжон билан куттиш... Базован соатлаб давом этади. Асаблар тарағланшиб сунгли нуктага келганда бирдан операция хонасининг эшиги очилади дар юнинг жарроҳнинг хоргин аммо шодиёна киёфаси кўринади. Демак, хаммаси жойида.

Самарқанддаги болалар жарроҳлиги имйи маркази (уни Азamat Шамсиевнинг клиникаси деб ҳам атасади) ташкил этилгандан бўён ун иккى йилга якин вакт ўтибдики, ҳануз ҳёт учун кураш давом этиб келмокда. Кўрак кафаси, юрак, бўйрак, жигардаги энг мураккаб операцияларга ҳар гал ишонч билан кўл урилди. Хисоблаб курилса шу давр мобайнида эллик минг берморнинг ҳәвти салаб колинибди.

Эллик минг! Айтишга осон. Ҳар битта бермор ҳәвти учун операция хонасида соатлаб обёқда туриш, ўлаш, фикрлаш, аник ҳаракат килиш зарур. Базован лаҳзалар йилларга чизилиб кетгандек булади. Кийин аммо керакли иш. Чунки инсонни видолашув ёқасидан олиб қолиш, оиласи куногига қайтариш — мұхъиза. Қаранг-ки шундай улуг, олиханоб ишга кул урилаётган жарроҳлики марказини нафакат музазам Самарқанди Узбекистонда балки Ҳамдустлик мемлакатларида ҳам тан олишаркан.

Россиянинг кузга кўрининг тиббиёт фани академиги, Москвадаги машҳур клиникалардан бирининг рахбари Юрий Фёдорович Исақов профессор Азamat Шамсиев ва унинг шоғирларидан меҳнат қилаётган марказдаги даволаш ва тадқиқот ишларига энг юқори баҳо берди.

Гап шундаки, Самарқанддаги болалар жарроҳлиги маркази Смоленска априль ойида уткалилган Бутуrossия имйи конференциясида гоят мавғафиятиларни ширилди. Анкумандан уз маврузлари билан Самарқанди тиббиёт олийгоҳининг юқори курс талабалари — Мурод Саидов биринчи да-

ражали, Бахром Бозоров иккинчи, Наргиза Расурова, Шерзод Мухиддинов, Зуфия Жумановалар эса учичи даражали дипломлар билан тақдирланиши. Жарроҳлик маркази кошидаги талабалар даражали диплом ва олтин медальга сазовор буди.

Анжуманинг нуғузи ҳақида шуну айттиш мумкин, унда Россия Федерацияси, Украина, Белорусь, Козигистон, Киргизистон сингари давлатлардаги 63 та тиббиёт олийгоҳларидан юздан зиёда маърузача, машҳуракадемиклар иштирок этиши. Профессор Шамсиевнинг шоғирлари бир йўла 5 га голублик дипломи ва олтин медальга лойиб деб топилгани. Самарқанддаги имйи жарроҳлик марказининг истиблиодан далолатидек.

Шуни алоҳида тақдирласса, марказда болалар лозимки, марказда болалар саломатлигини тикиш бора-сида тиббиёт фанининг энг сунгли иотуклари ишга солиб

келинимода. Ҳусусан, тугма порогини ёлик усууда операция килишга биринчи марта факат шу ерда кўл урилди. Бу ишнинг нечоғлигидек. Ҳарроҳлик маркази озонтерапия усулини кўллаш ҳам юкори самара бермокда. Марказ Германия, Япония, Швейцарияда яратилган замонавий таших асбоб-ускунларни билан таъминланган түфайли ҳанум бермөлар ҳәвти яхши күшимча кафолат яратмоқда.

Аммо энг катта кафолат профессор ва унинг командаси зинмасида. Бу ерда бирорта бермор тақдирлини кўллашибди. Кўлдан келган жарроҳлар чоралар ишга солинади.

Ва, яна қанчалик ачич бўлмасин, айрим шифохоналарда ҳўм сурб келайтган табмагирликин бу ерда сира сезмайсиз. Бемор учун унинг якин кишилари дори излаб югуришидай. Табмinton юз фоиз белуп, марказ зинмасида.

**Зоҳир ТЎРКАУЛОВ,
«Адодатнинг ўз мухимири.
Суратларда:**

- Профессор Азamat Шамсиев нахвабдаги операцияга ҳозирлик кўрмокда.
- Марказиң мөхир жарроҳи, доцент Эргаш Қобилов берморнинг ҳолатини ўрганимокда.
- Муалиф олган суратлар.

«Авесто»нинг марказида Зардуштнинг диний қарашлари ва диний ислоҳотлари вади. Зардуштнинг диний гояларини биринчи бўлиб Бактрия подшоси Кави Виштап ва ма-лика Нутоаса қабул қилганлар. Улардан кейин қариндо урургари — авлод-ажоддорни ҳам қабул қилганлар.

Яна шуниси диққатга сазоворки «Авесто»да Ой ва Кўыш худоси Ахура Мазданинг танаси сифатида ифодалади. Ахура Мазда бахти одаларга аబадий совга этган экан. Бу даврни «Олинт давр» деб атаганлар. «Олинт давр» да ҳамма тинч-соисида ҳәвт кечирган. Одамлар табиати эҳсонларидан бирдай фойдаланган. Инсонлар ўтрасида меҳроқибат бўлиб, бир-бира яхшилини раво курганлар. Яна Ахура Мазда таъндан борликин мұқаддас деб бўлиб. Ер-сув, ҳавони булғашни катта

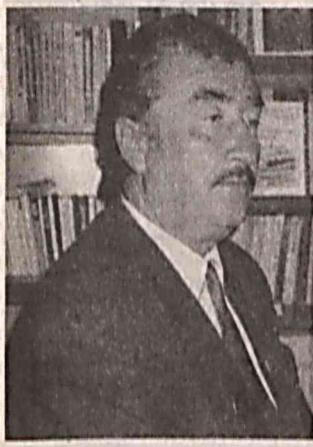
гуног деб айтади.

Биринчи даври энг қадимиги яшта давридир. Бу давр кўпроқ Зардушт ҳәвти билан таъминлаши энг яхши савоб ишеб қарайди. У: «Оламнинг гулзалиги дехон мөхнатидан, кимкин ерга уруг қадаби, кучат ўтқазибди, у одамликка имон келтиради, саодат йўлни танпайди», деб башорат килади. Одамларни кўрик ва бўз ерларни узлаштиришга, чорва молларни кўпайтиришга давлат этади. Яхши овқатланган халқдан яхши насл насл соглом авлод қолади, деб таъқидайди. Ватан ва халқа булган мұхабаб одамдаги энг олиғ фазилат деб қарайди. Ахура Мазда — Наврӯз ҳақида башорат қилиб, янги кун, янги йилининг бошланшиши, табиат ўйгониши, ҳәвтнинг бошланшиши, деб, ҳайвонот оламини, паррандаю дарандарни асрарни, уларни парвариш килишина тарғиб қилади. У одамларни табиатни асрарга чиқарди. Ахура Мазданинг фикрига кура, кейинроқ олтин давр тугай, яхшилик билан ғонимлини табиатида кураш даври бошланади.

Одамлар ниҳоят баҳт-саодат ҳақидаги орзурад билан яшайди. Яна худо Ахура

Избор

БАРЧАДИН АШРАФКИ, УЛ ИНСОН ЭРУР...

Дўстинг, бирордаринг, айниқса ҳамқалам курсодошини ҳақида сўз айтишининг осону қийин томонлашади. Осони шуки, унинг бор фазилатларни, иқтидори, саҳовати, сиро асрорлари ўзинги мавзум. Қийинлиги худди ўзинги мактабтандек, кўз-кўз килаётгандек, ўз хислатларини айтиб элга доврур солаётгандек бўласан, ҳижолат оловида қовуриласан. Ҳарқалай, яхши дўст ҳақида илик сўз айтишга не етсиз, деган ақидага амал қилган ҳолда дўстим, бирордам, салоҳияти шоир, истеъодиди журналист, кўнгли бўйидан баландрок, қалби пок инсон Баҳодир Собит ҳақида иликроқ бир гап айтиши шошилдим.

Жанубий Козигистоннинг Козигурт туманинда Турбат қишлоғи ислим жисмига монанд гуша. Бу еринг тартиб, соддадил, мөхмандуст мөхрирад, меҳнаташ одамлари — ўзбеклар ва қозоқлар шу жанматикон улгада азал-азалдан қон-қардош, оға-ини, дуст-бидор, куда-кудагай булиб, умргузаронлик килишида. Бу қишлоқ уларнинг отобобларидан мөрор булиб қолган, улар ҳамиси дустлик удумига содик эканликларини айтиб утмасак бўлмас. Ганни узоқдан бошлаб, унинг узанини Баҳодир Собита буришдан асл мудда шулуқ, у мана шу тупроқнинг, қарош-халқарнинг маданияти ва мавриғати, ишбилиар-мон, шоҳтабиат Фарзанди-аркуманди эканлигини этишидир.

Она замин узра тонгнинг балкиши, Севги қўшигигидан майса қалкиши.

Ўйнишон субхи бу юрак олники,

Она Турбатимга хуш келдингандар!

«Хен курса турт сатр шеърий мисра тузишга иштиқандин инсон кеч кочон, кеч кимга юмонлик соргимайдай» деган хикматни шоир Баҳодирга ва унинг узига хос соҳир шеърияти менгизади.

Баҳодир Собит ҳам табиатин, ҳам қалбан шоир эканлигини, унинг «Қалб арғони», «Турбат таронали», «Бит-

кўйларию, Ражабийнинг ҳононлигидек, қунглини фахр тўйигатандек, қунглини фахр тўйигатандек, шу улгада яшавтанинга шуқроналар айтасан.

Хоҳ Тошкентда, хоҳ Чимкента, Турбатда Кўктерада бўлсун, сұхбатимиз мавзуи битта. У ҳам бўлса ҳайвонати, қозоқ халқарининг дустлиги, бирордадарлигига каби тутуб ва иноклида яшасинада деган, яхлит бор фикра қеламиш.

Дўмбидран тарағлан нағо, Асрардан этиб қелган сас.

Она тарих, миллат марҳабо —

Дунё сенга қилиди ҳавас.

Баҳодир Собит қўнгли кенг, узига ишончи мустахкам, бағрикент инсон. Унинг асрарларida ҳам ана шу бағрикентлик, она ерга, Ватанга, элкорта мөхр-мубабат барқ уриб туради. Баҳодир Собит Турбат қишлоғидаги мулихиси, дустларни, бирордадарлигидек дарвасиди ярим яхшибди. Биз унга яна шунча умр чинаки соглик, ижод мұваффакатлар ёр булишини тилаб қоламиш. Зеро, улуб бобомиз Алишер Навоий таъқидларидан.

Барчадин ашрафки, ул инсон эрур.

Ким камолидин хирад ҳайрон эрур.

Шавкат ТУРОБ.

ТУРБАТ ТАРОНАСИ

Аслсан, сержилва, ажхойб дилёр, Сувларнинг билурдек тоза, бегубор. О, кўнха қишлоғим, сўлим, навқирон, Багри кенг отадек мөхрэ ёрсан. Шифоли булоклар сенчадир бисср. Қимизинг сержислат, мөхригнёдек. Таърифин демокка тилиған оқиз, Қизларнинг ҳар бири булбул гўйедек, Гуллар чирой олар гўзалингингдан, Олмаси қанд мисол шакар-шарбатим. Тинглагатил Баҳодир ўғлинг розини, Мадҳинига шеър битди она Турбатим.

Баҳодир СОБИТ.

ЙЎЛЛАР

Йўллар манзилларга элтасиз шаксиз, Орзу рўёбида сиз бир восита. Ҳаёлларга тўлиб елеман унисиз, Диљ завзи қозога тушар охиста.

Тилсизмли мозийдан ягона гувоҳ, Не-не баҳодирлар юрган бу роҳдан. Қўйёшдек абдадий, ойдек мафтункор, Учмас хотирасан қанча сайёҳдан.

Сен-ла туташгандир азал тақдиди, Ҳаёлларни боғловчи кўпиксан гўё. Сафарни беҳатар айласин тангри, Сен билан чамбарчас боғласин дунё.

Олтин ҳарфлар билан ёзилган битиклар

«АВЕСТО»

Мамлакатимизда «Авесто» яратилганлигининг 2700 йиллигини нишонлашга қизғин ҳозирлик қўрилмоқда

Марказий Осиё ҳақларининг энг қадимги мұқаддас китоби «Авесто» аввал ҳақ оғзаки ижоди шаклида тарқалган. «Авесто»нинг ижод қилинган, яни пайдо бўлган жойи ҳақида олимлар турлича фикрлар бўлди этиб келдилар. Бу мұқаддас китобнинг дастлабки нусхаси қадимги Бақтрия худудида ёзилган, десалар иккинчи бир гурух олимлар қадимги Хоразмда яратилган дейишиади. Учинчи бир гурух олимлар эса оташпаастлар пайгамбари Зардўшт қаерда туғилган бўлса, «Авесто» ўша ерда дунёга келган деб фикр берадилар. Авестодаги фикрлар оғиздан оғизга, кўчиб подшоҳ Аршак даврида «Авесто»даги матнлар тўплами мол терисига олтин ҳарфлар билан битикларга айлантирилиб, китоб холига келтирилган.

Мазда одамлар хузурига қайтиб, уларга ёрдамга келиб, яхшиликни ёмонлик устидан галаға қилдириб, баҳти ҳаётни одамларга ишнома этади.

Юқорида таъқидларинимиздек «Авесто»нинг биринчи қисмиди 70 дан ортиқ ҳикоят ва ривоят ёзилган. Авестодаги жадидаги мажмусидан ахолик, махмусидан ишчалик, ахоллар, ҳаётни оларга яхшиликни ўтмайди. Умовига ўтмайди. Зардўштнинг ахолик ҳақида мажмусидан ахолларни таъқидларни ўтмайди. Шунингдек, Зардўшт юнайтиларни ўтмайди. Зардўштнинг ахолик ҳақида мажмусидан ахолларни таъқидларни ўтмайди.

Зардўштнинг ахолик ҳақида мажмусидан ахолларни таъқидларни таъқидларни ўтмайди. Шунингдек, Зардўшт юнайтиларни ўтмайди. Шунингдек, Зардўшт юнайтиларни таъқидларни таъқидларни ўтмайди.

Зардўштнинг ахолик ҳақида мажмусидан ахолларни таъқидларни таъқидларни ўтмайди. Шунингдек, Зардўшт юнайтиларни таъқидларни таъқидларни ўтмайди.

Зардўштнинг ахолик ҳақида мажмусидан ахолларни таъқидларни таъқидларни ўтмайди.

Зардўш

